

**PROCEDURY POSTĘPOWANIA
W SYTUACJACH
TRUDNYCH I KRYZYSOWYCH
W ZESPOLE SZKOLNO – PRZEDSZKOLNYM
W SŁUPI KAPITULNEJ**

Słupia Kapitulna 2019

Spis treści:

Postanowienia ogólne	3
1. Postępowanie w przypadku kontaktów z rodzicami	4
2. Postępowanie w przypadku organizacji imprez i uroczystości szkolnych	4
3. Postępowanie w przypadku nieobecności ucznia w szkole	4
4. Postępowanie w przypadku złego samopoczucia ucznia w szkole	5
5. Postępowanie w przypadku samowolnego opuszczenia szkoły w czasie zajęć lekcyjnych lub zorganizowanych wyjazdów szkolnych	5
6. Postępowanie w przypadku zakłóceniu toku lekcji	6
7. Postępowanie w przypadku agresywnego zachowania ucznia w szkole	6
8. Postępowanie wobec ucznia używającego wulgaryzmów wobec rówieśników, agresja słowna	7
9. Postępowanie wobec aktów wandalizmu na terenie szkoły.....	7
10. Postępowanie w sytuacji kradzieży na terenie szkoły	8
11. Postępowanie w sytuacji osób postronnych na terenie szkoły	9
12. Postępowanie w sytuacji bójki między uczniami na terenie szkoły.....	9
13. Postępowanie w sytuacji zaistnienia wypadku ucznia w czasie zajęć edukacyjnych	9
14. Postępowanie w sytuacji palenia papierosów, używania alkoholu przez ucznia na terenie szkoły	10
15. Postępowanie w sytuacji znalezienia w szkole substancji psychoaktywnych	11
16. Postępowanie w sytuacji podejrzenia, że uczeń znajduje się pod wpływem alkoholu lub innych środków psychoaktywnych podczas wycieczki	13
17. Postępowanie wobec ucznia – sprawcy czynu karalnego	13
18. Postępowanie wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego	14
19. Postępowanie wobec sprawcy/ofiary cyberprzemocy lub stalkingu	14
20. Postępowanie w przypadku zaistnienia próby/śmierci samobójczej	15
21. Postępowanie w sytuacji wypadku powodującego ciężkie uszkodzenie ciała lub ze skutkiem śmiertelnym	17
22. Postępowanie w przypadku konieczności zawiadomienia o śmierci ucznia	17
23. Postępowanie w przypadku żałoby po śmierci ucznia (za wyjątkiem śmierci samobójczej).....	18
24. Postępowanie w przypadku alarmu bombowego	19
25. Postępowanie w przypadku wtargnięcia na teren szkoły terrorystów	20
26. Postępowanie w przypadku kontaktu z mediami w sytuacji kryzysowej	21

Postanowienia ogólne

1. Sytuacja kryzysowa jest to zbieg zdarzeń, okoliczności i zachowań, które zakłócają normalny tryb funkcjonowania szkoły, a zdarzenia te następują nagle i nieoczekiwanie.
2. Celem wprowadzenia procedur jest zwiększenie bezpieczeństwa uczniów oraz pracowników w szkole poprzez usystematyzowanie zasad postępowania wobec uczniów oraz wdrażanie zasad postępowania, warunkujących bezpieczeństwo dziecka.
3. Procedury dotyczą nauczycieli, rodziców (prawnych opiekunów), uczniów, pracowników administracji i obsługi.
4. Sposób prezentacji procedur:
  - 1) zapoznanie rodziców z treścią procedur w czasie zebrań do 30 września każdego roku;
  - 2) zapoznanie uczniów – w czasie godzin z wychowawcą do 30 września każdego roku;
  - 3) opublikowanie zestawu procedur na szkolnej stronie internetowej;
  - 4) umieszczenie dokumentu w bibliotece szkolnej oraz pokoju nauczycielskim.
5. Postępowanie w sytuacjach kryzysowych z udziałem ucznia, powinno być prowadzone w możliwie najszybszym czasie i przy zapewnieniu bezpieczeństwa psychofizycznego ucznia.
6. Uczeń i jego rodzice (opiekunowie prawni) mają prawo do pełnej informacji o sytuacjach i podjętych przez szkołę działaniach ich dotyczących.
7. Uczniowie wykraczający poza normy prawne i zasady zachowania akceptowanego w szkole, ponoszą sankcje przewidziane w Statucie szkoły.
8. Tryb wprowadzania zmian:
  - 1) zgłoszenie uwag zespołowi tworzącemu procedury;
  - 2) dyskusja nad proponowanymi zmianami w czasie zebrania zespołu;
  - 3) zatwierdzenie dokumentu przez Radę Pedagogiczną i wprowadzenie go w życie.
9. Ewaluacja rozwiązań proceduralnych – monitorowanie prawidłowej realizacji procedur przez koordynatora do spraw bezpieczeństwa.

PROCEDURA 1:

Postępowanie w przypadku kontaktów z rodzicami.

1. Miejscem udzielania informacji o uczniu jest wyłącznie Szkoła.
2. Szkoła nie udziela informacji telefonicznie.
3. Indywidualne sprawy dotyczące konkretnego ucznia, problemów dydaktyczno – wychowawczych i opiekuńczych z nim związanych rodzice (prawni opiekunowie) uzgadniają (w zależności od rodzaju sprawy) z nauczycielem przedmiotu, wychowawcą klasy, pedagogiem szkolnym. Jeżeli efekt tych rozmów nie satysfakcjonuje ich, udają się do dyrektora szkoły.
4. Do kontaktów z dyrektorem szkoły w sprawach ogólnych, dotyczących całej klasy, uprawnieni są przedstawiciele oddziałowych rad rodziców.
5. Rodzice (prawni opiekunowie) bezpośrednio kontaktują się z nauczycielem w czasie zebrań ogólnych oraz konsultacji.
6. Konsultacje, czyli indywidualne spotkania rodzica (prawnego opiekuna) odbywają się wg potrzeb.
7. W sytuacjach szczególnych możliwy jest kontakt bezpośredni – po wcześniejszym uzgodnieniu z nauczycielem.
8. Nauczyciel w trakcie lekcji i dyżurów nie przyjmuje rodziców.
9. Terminarz konsultacji zamieszczony jest na tablicy przy wejściu do szkoły oraz na stronie internetowej szkoły.
10. Zebrania wychowawców klas z rodzicami odbywają się co najmniej cztery razy w roku. Terminy ustala kalendarz roku szkolnego.

PROCEDURA 2:

Postępowanie w sytuacji organizowania imprez i uroczystości szkolnych.

1. Nauczyciele szkoły organizują imprezy, dyskoteki i uroczystości, które mogą mieć charakter działań klasowych, międzyklasowych, środowiskowych, międzyszkolnych.
2. Imprezy odbywają się zgodnie z harmonogramem przedłożonym wcześniej dyrektorowi szkoły.
3. Osoby, wskazane w harmonogramie jako odpowiedzialne za organizację, zobowiązane są do:
  - 1) uzgodnienia szczegółów dotyczących przebiegu imprezy z dyrektorem szkoły przed podaniem ich do wiadomości zainteresowanym,
  - 2) zapewnienia bezpieczeństwa poprzez organizację dyżurów nauczycieli i rodziców/prawnych opiekunów,
  - 3) opracowania szczegółowego grafiku dyżurów na co najmniej 2 dni przed imprezą.
4. Uczniowie, którzy zachowują się niewłaściwie, mogą zostać poproszeni o opuszczenie imprezy.

PROCEDURA 3:

Postępowanie w przypadku nieobecności ucznia w szkole.

1. Wychowawca analizuje nieobecności i spóźnienia ucznia w szkole.

2. Wychowawca usprawiedliwia nieobecności uczniów na podstawie pisemnego lub ustnego usprawiedliwienia rodziców (prawnych opiekunów).
3. Rodzic ma obowiązek do usprawiedliwienia nieobecności ucznia pisemnie lub ustnie w ciągu tygodnia.
4. Jeżeli uczeń ma nieobecności nieusprawiedliwione wychowawca kontaktuje się z rodzicami ucznia i zawiadamia o nieusprawiedliwionych nieobecnościach ucznia / bez względu na ilość godzin/.
5. W przypadku braku usprawiedliwienia nieobecności ucznia od rodziców, wychowawca klasy wzywa do szkoły rodziców (opiekunów prawnych) ucznia i przeprowadza rozmowę w celu wyjaśnienia przyczyny nieobecności dziecka w szkole.
6. Wychowawca zaleca rodzicom szczególny nadzór nad dzieckiem.
7. W przypadku niepodjęcia przez rodziców współpracy z wychowawcą i powtarzania się niepokojących faktów, szkoła występuje do Sądu Rodzinnego z prośbą o interwencję w środowisku ucznia.

PROCEDURA 4:

Postępowanie w przypadku złego samopoczucia ucznia w szkole.

1. W przypadku zgłoszenia złego samopoczucia przez ucznia, wychowawca lub nauczyciel kieruje go do pielęgniarki szkolnej. W przypadku nieobecności pielęgniarki, uczeń udaje się do sekretariatu, celem poinformowania o zaistniałej sytuacji.
2. Wychowawca lub pielęgniarka powiadamia rodziców (opiekunów prawnych) ucznia, aby odebrali go ze szkoły lub ustala z nimi dalsze postępowanie w sprawie ucznia.
3. Uczeń oczekuje na przyjazd rodziców w gabinecie pielęgniarki szkolnej, pedagoga szkolnego lub w świetlicy szkolnej.
4. Jeśli stan ucznia wymaga pomocy lekarza, dyrektor lub pielęgniarka wzywa pogotowie ratunkowe.
5. Chorego ucznia ze szkoły może odebrać rodzic (opiekun prawny) lub bliski członek rodziny.

PROCEDURA 5:

Postępowanie w przypadku samowolnego opuszczania szkoły w czasie zajęć lekcyjnych lub zorganizowanych wyjazdów szkolnych.

W szkole obowiązuje zakaz opuszczania przez uczniów terenu placówki w czasie przerw, zajęć edukacyjnych i zajęć pozalekcyjnych w godzinach, w których zgodnie z planem powinni przebywać na terenie szkoły.

1. Pracownik szkoły, który stwierdził, że uczeń samowolnie opuścił teren szkoły zgłasza ten fakt wychowawcy klasy, a jeżeli ten jest nieobecny pedagogowi szkolnemu lub dyrektorowi szkoły, którzy niezwłocznie zawiadamiają rodziców (opiekunów prawnych) i umawiają się na rozmowę.
2. Z uczniem przeprowadzana jest rozmowa ostrzegawcza w obecności rodzica (opiekuna prawnego).
3. Wychowawca wpisuje uczniowi uwagę oraz nie usprawiedliwia nieobecności, w sytuacji usprawiedliwienia od rodziców (opiekunów prawnych).

4. Jeżeli podobna sytuacja powtórzy się uczeń otrzymuje upomnienie, a następnie nagane dyrektora.
5. Jeżeli uczeń nadal uporczywie opuszcza szkołę w czasie lekcji dyrektor szkoły zgłasza ten fakt do Sądu Rodzinnego i Nieletnich z uwagi na zagrożenie demoralizacją.
6. Jeżeli uczeń podczas wycieczki, wyjazdu klasowego samowolnie opuści grupę, wychowawca/opiekun zawiadamia o fakcie rodziców (opiekunów prawnych) i Policję.

PROCEDURA 6:

Postępowanie w przypadku zakłóceniu toku lekcji.

Poprzez zakłócenie toku lekcji należy rozumieć wszelkie działania uczniów uniemożliwiające normalną realizację zajęć dydaktycznych i wychowawczych (wulgarnie zachowanie w stosunku do rówieśników, nauczyciela, głośne rozmowy, spacery po sali, brak reakcji na polecenia nauczyciela).

1. Nauczyciel reaguje słownie i stanowczo, informuje ucznia o łamaniu przez niego regulaminu szkoły i wynikających stąd konsekwencji.
2. Nauczyciel wpisuje uwagę do zeszytu uwag i dzienniczka ucznia.
3. Jeżeli uczeń się nie uspokoi nauczyciel wzywa innego pracownika szkoły w celu zapewnienia bezpieczeństwa uczniom, informuje pedagoga lub dyrektora szkoły.
4. Informuje o tym fakcie wychowawcę klasy.
5. Wychowawca przeprowadza z uczniami rozmowę i ustala konsekwencje zachowania w zależności od popełnionego wykroczenia.
6. Jeżeli uczeń w sposób poważny naruszył zasady obowiązujące w szkole, wychowawca powiadamia rodziców ucznia o jego zachowaniu.
7. Jeżeli uczeń w rażący sposób złamał zasady, wychowawca powiadamia pedagoga, dyrektora szkoły, wzywa rodziców do natychmiastowego przybycia do szkoły.
8. Nie należy zakłócać toku lekcji innym nauczycielom (np. wychowawcom, których uczniowie aktualnie popełnili wykroczenie).
9. Wychowawca sporządza notatkę z przebiegu zdarzenia i w dalszym ciągu obserwuje ucznia.
10. Uczniowi proponowana jest ewentualna pomoc ze strony pedagoga szkolnego.

PROCEDURA 7:

Postępowanie w przypadku agresywnego zachowania ucznia w szkole.

1. Należy bezzwłocznie podjąć działania mające na celu powstrzymanie i wyeliminowanie tego zjawiska.
2. Obowiązkiem każdego pracownika szkoły, który zaobserwował atak agresji fizycznej lub został o nim poinformowany jest przerwanie tego zachowania.
3. Pracownik szkoły powinien w sposób stanowczy i zdecydowany przekazać uczestnikom agresji, że nie wyraża zgody na takie zachowanie.
4. Należy mówić dobitnie, głośno, stanowczo, używać krótkich komunikatów.
5. W razie potrzeby należy zadbać o uniemożliwienie dalszego kontaktu między uczniami.
6. Należy powiadomić pielęgniarkę szkolną (jeśli taka jest w szkole), pedagoga/psychologa i dyrektora szkoły oraz powiadomić wychowawcę/ów oraz rodziców (opiekunów prawnych) agresora i ofiary.

7. W przypadku zagrożenia życia (stan nieprzytomny) - pielęgniarka, pedagog/psycholog lub dyrektor szkoły wzywa natychmiast służby medyczne, nawet bez uzyskania zgody rodziców (opiekunów prawnych).
8. Opiekę nad uczniem podczas udzielania pomocy medycznej, ale bez możliwości udzielenia zgody na operację, sprawuje osoba wyznaczona przez dyrektora szkoły.
9. Decyzję o dalszym leczeniu dziecka podejmują rodzice (opiekunowie prawni) poszkodowanego.
10. Pedagog szkolny/psycholog szkolny i wychowawcy klas przeprowadzają rozmowy z rodzicami (opiekunami prawnymi) obydwu stron oraz ze sprawcą i ofiarą. Z rozmów sporządzają notatkę.
11. Pedagog/psycholog szkolny powinien udzielić pomocy terapeutycznej ofierze przemocy, wskazać, jak należy rodzić sobie w kontaktach z innymi, ustalić działania w podobnych przypadkach.
12. W przypadku agresji fizycznej poczucia bezpieczeństwa i wsparcia wymagają również świadkowie ataku. Należy przeprowadzić rozmowę ze świadkami przemocy, wyjaśnić im pojęcie agresji, przypomnieć normy i zasady reagowania na przemoc, ustalić działania w podobnych przypadkach.

W przypadku wszczynania kolejnych ataków przez agresora, z widocznymi skutkami pobicia - szkoła kieruje sprawę do Policji, od postępowania której zależą dalsze losy sprawy przemocy. Wobec agresora stosuje się konsekwencje przewidziane w statucie.

PROCEDURA 8:

Postępowanie wobec ucznia używającego wulgaryzmów wobec rówieśników – agresja słowna.

1. Rozmowa nauczyciela z uczniem prowadzona bezpośrednio po zaistniałym zdarzeniu i powiadomienie wychowawcy.
2. W przypadku powtarzających się sytuacji – powiadomienie rodziców i pedagoga.
3. Wychowawca i pedagog opracowują plan pracy z uczniem – kontrakt.
4. Wobec ucznia, który nie przestrzega zasad kontraktu stosuje się system kar zawartych w statucie szkoły.
5. Wychowawca zobowiązany jest do sporządzenia notatki z zajęcia i przechowywania jej w dokumentacji wychowawcy.

PROCEDURA 9:

Postępowanie wobec aktów wandalizmu na terenie szkoły.

1. Sprawę wyjaśnia - przeprowadza rozmowę - nauczyciel dyżurny lub nauczyciel, podczas zajęć, którego doszło do zajścia.
2. Nauczyciel powiadamia wychowawcę klasy.
3. Wychowawca przeprowadza z uczniem rozmowę wyjaśniającą - wyjaśnia okoliczności zajścia i szacuje straty.
4. Wychowawca zawiadamia dyrektora szkoły o zajściu, konsultuje z dyrektorem szkoły dalsze postępowanie.
5. Wychowawca powiadamia rodziców o zachowaniu dziecka, wzywa ich do szkoły i przekazuje rodzicom decyzję dyrektora szkoły o zadośćuczynieniu.

6. Dyrektor szkoły decyduje o dalszym postępowaniu, w zależności od szkodliwości czynu /nakazuje naprawienie szkody lub pokrycie kosztów, a w szczególnych przypadkach powiadamia policję/.
7. Wychowawca zobowiązany jest do sporządzenia notatki z zajścia i przechowywania jej w dokumentacji wychowawcy.

PROCEDURA 10:

Postępowanie w sytuacji wystąpienia kradzieży lub wymuszenia pieniędzy lub przedmiotów wartościowych

1. Kradzież lub wymuszenie przedmiotu znacznej wartości:

- 1) Działania mające na celu powstrzymanie i niwelowanie tego zjawiska winny zostać podjęte bezzwłocznie;
- 2) Osoba, która wykryła kradzież, winna bezzwłocznie powiadomić dyrektora szkoły;
- 3) Należy przekazać sprawcę czynu (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) pod opiekę pedagoga szkolnego lub dyrektora szkoły;
- 4) Należy zabezpieczyć dowody przestępstwa tj. przedmiotów pochodzących z kradzieży lub wymuszenia i przekazanie ich Policji;
- 5) Należy zażądać, aby uczeń przekazał skradzioną rzecz, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni we własnej odzieży oraz przekazał inne przedmioty budzące podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną rzeczą - w obecności innej osoby, np. wychowawcy klasy, pedagoga szkolnego, psychologa, dyrektora lub innego pracownika szkoły (należy pamiętać, że pracownik szkoły nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia. Może to zrobić tylko Policja);
- 6) We współpracy z pedagogiem szkolnym należy ustalić okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia;
- 7) Dyrektor szkoły winien wezwać rodziców (opiekunów prawnych) sprawcy i przeprowadzić rozmowy z uczniem w ich obecności. Należy sporządzić notatkę z tej rozmowy podpisaną przez rodziców;
- 8) Należy powiadomić Policję;
- 9) sprawca winien dokonać zadośćuczynienia poszkodowanemu w kradzieży.

2. Otrzymanie przez ucznia prawomocnego wyroku ukończenia postępowania karnego:

- 1) Po otrzymaniu zawiadomienia z sądu o prawomocnym ukończeniu postępowania karnego wobec ucznia dyrektor szkoły niezwłocznie na posiedzeniu Rady Pedagogicznej winien przedstawić treść zawiadomienia;
- 2) Rada Pedagogiczna może podjąć decyzję o skreśleniu ucznia z listy uczniów.
- 3) Następnie dyrektor szkoły powiadamia o decyzji Rady Pedagogicznej rodziców.
- 4) Dyrektor - na podstawie przepisów kodeksu postępowania administracyjnego oraz po uzyskaniu opinii samorządu uczniowskiego - wydaje decyzję o skreśleniu ucznia z listy uczniów szkoły.

PROCEDURA 11:

Postępowanie w sytuacji osób postronnych na terenie szkoły.

1. Nauczyciele i inni pracownicy szkoły zobowiązani są do zwracania uwagi na osoby postronne wchodzące czy przebywające na terenie szkoły.
2. Każdy, kto nie jest aktualnie uczniem bądź pracownikiem szkoły jest osobą obcą.
3. Postępowanie wobec osób obcych przebywających na terenie szkoły:
  - 1) każdy pracownik szkoły ma prawo żądać informacji o celu pobytu,
  - 2) w przypadku, gdy osoba obca odmawia podania celu wizyty, zachowuje się agresywnie bądź stwarza zagrożenie dla osób przebywających w szkole, należy podjąć próbę wyprowadzenia jej z terenu szkoły.
  - 3) w przypadku odmowy wyjścia należy wezwać pomoc.
  - 4) O zaistniałej sytuacji niezwłocznie powinien zostać poinformowany dyrektor szkoły.

PROCEDURA 12:

Postępowanie w sytuacji bójki między uczniami na terenie szkoły.

1. Nauczyciel obecny przy zajściu wydaje nakaz natychmiastowego zaprzestania bójki, w razie potrzeby rozdziela uczniów przy pomocy innego nauczyciela lub pracownika szkoły.
2. W przypadku obrażeń na ciele, niepokojącego stanu zdrowia ucznia, nauczyciel w pierwszej kolejności powiadamia dyrektora szkoły i pielęgniarkę, pielęgniarka powiadamia pogotowie ratunkowe.
3. Nauczyciel powiadamia wychowawcę i pedagoga, wychowawca rodziców ucznia poszkodowanego.
4. W przypadku braku obrażeń i niepokojących objawów nauczyciel zawiadamia wychowawcę i pedagoga, którzy przeprowadzają rozmowę z uczestnikami bójki.
5. Wychowawca klasy wraz z pedagogiem przekazują informację dyrektorowi szkoły, sporządzana jest notatka ze zdarzenia.
6. Pedagog powiadamia kuratora sądowego, jeśli ten sprawuje opiekę nad uczniem, w szczególnych wypadkach Policję lub Sąd Rodzinny.
7. Wychowawca zawiadamia rodziców(prawnych opiekunów).
8. Wobec uczestników zajścia stosuje się kary zapisane w statucie szkoły.
9. Wychowawca zobowiązany jest do sporządzenia notatki z zajścia i przechowywania jej w dokumentacji wychowawcy.

PROCEDURA 13:

Postępowanie w sytuacji zaistnienia wypadku ucznia w czasie zajęć edukacyjnych.

1. W czasie zajęć edukacyjnych pełną odpowiedzialność za życie i zdrowie ucznia ponosi nauczyciel prowadzący zajęcia bez względu na to, czy są one zajęciami planowymi, czy też nauczyciel zastępuje nieobecnego w tym czasie innego prowadzącego dane zajęcia.
2. Przed rozpoczęciem zajęć prowadzący ma obowiązek sprawdzić, czy sprzęt sportowy, urządzenia techniczne, pomoce naukowe oraz inne narzędzia wykorzystywane w czasie zajęć, a także pomieszczenie lekcyjne nie stwarzają zagrożenia bezpieczeństwa dla

ucznia. Jeżeli stan techniczny budzi zastrzeżenia, nauczyciel lub inna osoba prowadząca zajęcia nie ma prawa z nich korzystać w pracy z uczniem. O zaistniałym zagrożeniu prowadzący natychmiast powiadamia dyrektora szkoły.

Postępowanie w sytuacji zaistnienia wypadku lekkiego, niewymagającego interwencji lekarza (powierzchowe zranienia, otarcia naskórka, stłuczenia itp.):

1. Po stwierdzeniu zdarzenia należy ucznia odprowadzić do gabinetu pielęgniarki szkolnej celem udzielenia pierwszej pomocy. Ucznia, który uległ wypadkowi charakterze lekkim odprowadzić może inny uczeń lub pracownik obsługi szkolnej.
2. W razie nieobecności pielęgniarki ucznia należy odprowadzić do sekretariatu szkolnego, gdzie pomocy udziela osoba mająca przeszkolenie w tym zakresie.
3. O zdarzeniu i jego przyczynach nauczyciel informuje Dyrektora szkoły.
4. Jeżeli przyczyną zdarzenia była wadliwość lub niesprawność użytych narzędzi nauczyciel natychmiast wycofuje je z użytkowania.
5. Osoba udzielająca pierwszej pomocy ma obowiązek upewnić się, czy uczeń nie jest chory na hemofilię lub cukrzycę bądź inną chorobę mogącą w połączeniu z urazem stanowić niebezpieczeństwo dla zdrowia lub życia.
6. Zdarzenia powyższe nie wymagają wpisu do rejestru wypadków oraz spisania protokołu powypadkowego.

Postępowanie w sytuacji zaistnienia wypadku wymagającego interwencji lekarza:

1. Po stwierdzeniu, że wypadek, któremu uległ uczeń wymaga specjalistycznej pomocy należy doprowadzić go do gabinetu pielęgniarki szkolnej lub wezwać higienistkę na miejsca zdarzenia.
2. W razie nieobecności pielęgniarki szkolnej należy natychmiast wezwać pogotowie ratunkowe oraz powiadomić o zdarzeniu Dyrektora szkoły.
3. Do czasu przybycia pielęgniarki lub pogotowia ratunkowego osoby przeszkolone w udzielaniu pomocy przedmedycznej podejmują natychmiast niezbędne czynności ratujące zdrowie i życie ucznia.
4. Dyrektor szkoły powiadamia o wypadku organ prowadzący, rodziców (opiekunów prawnych) ucznia oraz inspektora bhp.
5. Celem ustalenia okoliczności wypadku Dyrektor szkoły powołuje komisję badającą przyczyny jego powstania. Z prac komisji spisywany jest protokół, który musi zawierać wnioski, mające zapobiec powstaniu podobnych zdarzeń.
6. Wypadek jest wpisywany do rejestru, a wnioski komisji są omawiane na zebraniu rady pedagogicznej.

PROCEDURA 14:

Postępowanie w sytuacji palenia papierosów, używania alkoholu przez ucznia na terenie szkoły.

1. Nauczyciel przekazuje uzyskaną informację wychowawcy klasy, sporządza notatkę z uzyskanych informacji.
2. Wychowawca informuje o tym fakcie pedagoga szkolnego i wspólnie planują odpowiednie działania wobec ucznia.

3. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i przekazuje im uzyskaną informację. Wspólnie z pedagogiem szkolnym przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz z uczniem w ich obecności.
4. W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązują ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej wychowawca i pedagog mogą zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udziału w odpowiednich dla niego zajęciach.
5. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, pedagog szkolny w porozumieniu z dyrektorem szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję.
6. Podobnie w sytuacji, gdy szkoła wykorzystwała wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, rozmowa z uczniem, spotkania z pedagogiem), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, pedagog szkolny w porozumieniu z dyrektorem szkoły powiadamia sąd rodzinny lub policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

PROCEDURA 15:

Postępowanie w sytuacji znalezienia w szkole substancji psychoaktywnych.

1. **Znalezienia podejrzonej substancji odurzającej** na terenie szkoły, należy:
  - 1) zachować szczególne środki ostrożności;
  - 2) zabezpieczyć substancję przed dostępem do niej uczniów oraz ew. jej zniszczeniem;
  - 3) powiadomić dyrektora szkoły, który powiadamia Policję;
  - 4) ustalić (jeżeli to możliwe), do kogo znaleziona substancja należy;
  - 5) przekazać Policji zabezpieczoną substancję oraz informację o zaistniałej sytuacji opracować i prowadzić projekty edukacyjne dot. w/w problematyki.
2. **Podejrzenia ucznia o posiadanie środków odurzających** należy:
  - 1) odizolować ucznia od pozostałych uczniów w klasie;
  - 2) powiadomić pedagoga/psychologa szkolnego;
  - 3) powiadomić dyrektora szkoły, dyrektor powiadamia Policję;
  - 4) zażądać od ucznia w obecności innej osoby/pedagoga przekazania posiadanej substancji;
  - 5) zażądać od ucznia pokazania zawartości plecaka oraz zawartości kieszeni;
  - 6) powiadomić rodziców (prawnych opiekunów) ucznia;
  - 7) poinformować rodziców o obowiązujących procedurach w szkole;
  - 8) przeprowadzić z uczniem w obecności rodziców (opiekunów prawnych) dziecka rozmowę o złamaniu obowiązującego prawa szkolnego. W dalszej kolejności należy objąć ucznia działaniami profilaktycznymi lub wychowawczymi. Wsparcia należy udzielić również rodzicom/opiekunom prawnym ucznia.
  - 9) podjąć wraz z rodzicami działania profilaktyczne w zakresie posiadania i rozprowadzania środków odurzających.
3. **Rozpoznania stanu odurzenia ucznia alkoholem:**
  - 1) powiadomić wychowawcę klasy ucznia;

- 2) odizolować ucznia od pozostałych uczniów w klasie;
  - 3) powiadomić pedagoga/psychologa szkolnego;
  - 4) przekazać ucznia pod opiekę pielęgniarki/pedagoga szkolnego;
  - 5) powiadomić dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji;
  - 6) powiadomić rodziców ucznia z prośbą o przybycie do szkoły;
  - 7) poinformować rodziców o obowiązującej w szkole procedurze postępowania na wypadek znalezienia w szkole substancji psychoaktywnych. W dalszej kolejności należy objąć ucznia działaniami profilaktycznymi lub wychowawczymi. Wsparcia należy udzielić również rodzicom/opiekunom prawnym ucznia;
  - 8) przeprowadzić rozmowę z rodzicami wskazując argumenty dla zagrożenia zdrowia, wskazać działania, instytucje mogące służyć pomocą w zaistniałej sytuacji.
  - 9) powiadomić właściwe instytucje zajmujące się zdrowiem ucznia.
- 4. Rozpoznanie stanu odurzenia ucznia narkotykami:**
- 1) przekazać uzyskaną informację wychowawcy klasy;
  - 2) poinformować pielęgniarkę/pedagoga szkolnego;
  - 3) w momencie rozpoznania odizolować ucznia od pozostałych uczniów w klasie;
  - 4) przekazać ucznia pod opiekę pielęgniarki/pedagoga szkolnego;
  - 5) przekazać rodzicom informację o obowiązującej procedurze postępowania;
  - 6) przeprowadzić rozmowę z rodzicami oraz z uczniem;
  - 7) zobowiązać rodziców do pomocy dziecku w odstąpieniu odurzania się, wskazać działania, instytucje mogące służyć pomocą w zaistniałej sytuacji;
  - 8) opracować działania profilaktyczne lub wychowawcze pracy z dzieckiem;
  - 9) wdrożyć program wychowawczo-profilaktyczny. Monitorować i ewaluować efekty;
  - 10) powiadomić właściwe instytucje zajmujące się zdrowiem ucznia.
- 5. Rozpoznanie stanu odurzenia ucznia „dopalaczami”:**
- 1) przekazać uzyskaną informację wychowawcy klasy;
  - 2) w momencie rozpoznania odizolować ucznia od pozostałych uczniów w klasie poinformować pedagoga/psychologa szkolnego;
  - 3) wezwać do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia;
  - 4) przekazać ucznia pod opiekę pielęgniarki/pedagoga szkolnego;
  - 5) poinformować dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji;
  - 6) wezwać karetkę pogotowia ratunkowego;
  - 7) wezwać do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i przekazać im informację o obowiązującej procedurze postępowania;
  - 8) przeprowadzić rozmowę z rodzicami oraz z uczniem w ich obecności lub indywidualnie w celu wyciszenia emocji;
  - 9) udzielić pomocy i zobowiązać rodziców do pomocy dziecku w odstąpieniu od odurzania się;
  - 10) opracować działania profilaktyczne lub wychowawcze pracy z dzieckiem. Wdrożyć program wychowawczo-profilaktyczny. Monitorować i ewaluować efekty;
  - 11) powiadomić właściwe instytucje zajmujące się zdrowiem ucznia.
- 6. Odmowa współpracy przez rodziców:**
- 1) szkoła pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji Sąd Rodzinny lub Policję
  - 2) powiadomione instytucje wdrażają obowiązujące procedury postępowania
  - 3) szkoła współpracuje z instytucjami w zakresie pomocy i wsparcia ucznia

- 4) szkoła udziela informacji i przekazuje dotychczasowe sposoby postępowania z uczniem
- 5) szkoła współpracuje z Ośrodkiem Wychowawczym, w którym umieszczono ucznia
- 6) szkoła monitoruje ucznia do czasu osiągnięcia przez niego pełnoletności.

PROCEDURA 16:

Postępowanie w sytuacji podejrzenia, że uczeń znajduje się pod wpływem alkoholu lub innych środków psychoaktywnych podczas wycieczki.

1. Nauczyciel odizolowuje ucznia od reszty uczniów - będących uczestnikami wycieczki, ale ze względu na bezpieczeństwo pozostawia go pod opieką osoby dorosłej.
2. W razie potrzeby, osoby przejmujące opiekę nad uczniem wzywają lekarza w celu ewentualnego udzielania pomocy medycznej.
3. Kierownik wycieczki powiadamia dyrektora szkoły i rodziców (prawnych opiekunów) ucznia o zaistniałej sytuacji.
4. Jeżeli uczeń jest agresywny, bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorszenia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób, kierownik wycieczki wzywa policję.
5. Rodzice (opiekunowie) są zobowiązani do odbioru dziecka w sytuacjach kryzysowych na własny koszt, zgodnie z podpisaną deklaracją.
6. Gdy rodzic (prawny opiekun) odmówi odebrania dziecka, lub przybędzie po dziecko w stanie nietrzeźwym o przewiezieniu ucznia do placówki służby zdrowia lub przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom policji decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia, w porozumieniu z kierownikiem wycieczki.
7. Zdarzenie zostaje udokumentowane przez kierownika wycieczki poprzez sporządzenie notatki służbowej.
8. W przypadku braku kontaktu z rodzicem bezzwłocznie powiadamia się policję.

PROCEDURA 17:

Postępowanie wobec ucznia – sprawcy czynu karalnego.

1. Osoba będąca świadkiem/dostrzegła zagrożenie zobowiązania jest do powiadomienia dyrektora szkoły.
2. Dyrektor szkoły odpowiada za ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia
3. W przypadku, gdy sprawca jest znany i przebywa na terenie szkoły, wyznaczone przez niego osoby winny zatrzymać i przekazać go dyrektorowi szkoły lub pedagogowi szkolnemu pod opiekę.
4. Dyrektor szkoły winien powiadomić rodziców (prawnych opiekunów) ucznia – sprawcy o zaistniałym przypadku.
5. Dyrektor szkoły jest zobowiązany do niezwłocznego powiadomienia Policji w przypadku, gdy sprawa jest poważna (np. rozbój, uszkodzenie ciała, itp.) lub w przypadku, gdy nieletni sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana.
6. Ostatnią czynnością jest zabezpieczenie ewentualnych dowodów przestępstwa lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa i przekazanie ich Policji (np. sprawca rozboju na terenie szkoły używa noża i uciekając porzuca go lub porzuca przedmioty pochodzące z kradzieży).

PROCEDURA 18:

Postępowanie wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego.

1. Osoba będąca świadkiem, która dostrzegła zagrożenie, winna udzielić ofierze czynu karalnego pierwszej pomocy (przedmedycznej), bądź zapewnić jej udzielenie poprzez wezwanie lekarza, w przypadku kiedy ofiara doznała obrażeń.
2. Następnie świadek powinien powiadomić o sytuacji dyrektora szkoły.
3. Obowiązkiem dyrektora szkoły jest niezwłoczne powiadomienie rodziców ucznia - ofiary czynu karalnego.
4. Następnie dyrektor szkoły winien niezwłocznie wezwać Policję, szczególnie w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.
5. W dalszej kolejności ofiara czynu karalnego powinna otrzymać pomoc – wsparcie psychologiczne.

PROCEDURA 19:

Postępowanie wobec sprawcy/ofiary cyberprzemocy lub stalkingu.

W przypadku zaistnienia w szkole sytuacji związanych z cyberprzemocą lub stalkingiem, wprowadza się następujące procedury postępowania:

1. Ujawnienie przypadku cyberprzemocy lub stalkingu (zgłoszenie przez uczniów, rodziców, świadków zdarzenia, nauczycieli). Stworzenie warunków do bezpiecznego zgłoszenia zdarzenia karalnego (zapewnienie anonimowości osobie zgłaszającej, szczególnie dziecku).
2. O zdarzeniu informowany jest wychowawca klasy, w której zaistniała sytuacja cyberprzemocy/stalkingu.
3. Wychowawca przekazuje informację o zdarzeniu pedagogowi szkolnemu.
4. Wychowawca wraz z pedagogiem ustalają okoliczności zdarzenia oraz świadków.
5. W uzasadnionych przypadkach w procedurę włącza się nauczyciela informatyki, który pomaga zabezpieczyć dowody i/lub ustalić tożsamość sprawcy czynu.
6. Wszystkie dowody zastosowanej cyberprzemocy/stalkingu zbiera wychowawca wraz z pedagogiem.
7. Wychowawca/pedagog podejmuje działania na rzecz natychmiastowego przerwania aktu cyberprzemocy/stalkingu (np. zawiadomienie administratora serwisu w celu usunięcia materiału, żądanie natychmiastowego usunięcia wszystkich filmów ośmieszających z telefonu sprawcy itp.).
8. O zaistniałej sytuacji pedagog szkolny lub wychowawca informują dyrektora szkoły.
9. W przypadkach uzasadnionych dyrektor/pedagog przekazuje informacje o przestępstwie Policji.
10. W przypadku prowadzenia przez Policję na terenie szkoły czynności służbowych zgodnych z prawem, dyrektor ma obowiązek umożliwić ich wykonywanie.
11. Dyrektor udostępnia pomieszczenia, w których policja może przeprowadzić rozmowę z uczniem, dokonać przeszukania przedmiotów należących do ucznia, z zachowaniem poufności i dobra dziecka. Czynności te wykonywane są w obecności dyrektora, wicedyrektora, pedagoga lub innego wyznaczonego nauczyciela.

12. Dyrektor szkoły informuje rodziców i w razie konieczności prosi o przybycie na miejsce.
13. Gdy sprawcą jest uczeń szkoły, pedagog prowadzi rozmowę pozwalającą ustalić przyczyny dokonania cyberprzemocy/stalkingu. W uzasadnionych wypadkach należy udzielić sprawcy pomocy psychologiczno-pedagogicznej, celem uniknięcia na przyszłość podobnych zachowań.
14. Kontakt z rodzicami (opiekunami prawnymi) sprawcy celem omówienia zachowania dziecka, zapoznania z materiałem dowodowym oraz decyzją w sprawie dalszego postępowania i podjętych środków dyscyplinarnych wobec ich dziecka.
15. Wobec sprawcy wyciąga się konsekwencje zgodne ze Statutem Szkoły.
16. Uczeń, który dokonał cyberprzemocy/stalkingu jest monitorowany przez pedagoga i wychowawcę, celem zapobiegania aktom zemsty na osobach poszkodowanych.
17. Jeśli sprawca jest nieznany, należy – o ile to możliwe – dokonać natychmiastowego przerwania aktu cyberprzemocy/stalkingu np. powiadamiając Policję.
18. Wobec ofiary cyberprzemocy/stalkingu wychowawca podejmuje działania ochronne i wspierające. Zapewnia ucznia, że dobrze zrobił zgłaszając zdarzenie. Radzi, jak powinien postąpić, aby zapewnić sobie poczucie bezpieczeństwa i nie dopuścić do eskalacji prześladowania.
19. Sytuacja dziecka, które padło ofiarą przemocy, musi być monitorowana, aby nie dopuścić do dalszych działań przemocowych lub odwetowych ze strony sprawcy. Podobnie należy postąpić w przypadku, gdy o zdarzeniu poinformowali świadkowie, a nie ofiara cyberprzemocy/stalkingu.
20. Rodzice (opiekunowie prawni) dziecka – ofiary winni być natychmiast poinformowani o sposobie rozwiązania sytuacji związanej z cyberprzemocą/stalkingiem.
21. Z zaistniałego zdarzenia należy sporządzać przez cały czas wyjaśniania sprawy, notatki służbowe, w których zawarte będą daty i miejsca rozmów, personalia osób biorących udział w wyjaśnianiu spraw, opisy przebiegu wydarzeń oraz podpisy świadków zdarzenia i wyjaśniania sprawy. Podczas wyjaśniania sprawy nie należy dopuszczać do konfrontacji sprawcy z ofiarą celem zachowania poczucia bezpieczeństwa ofiary cyberprzemocy/stalkingu.

PROCEDURA 20:

Postępowanie w przypadku zaistnienia próby/śmierci samobójczej.

Postępowanie w sytuacji, kiedy uczeń grozi odebraniem sobie życia.

1. Staramy się uspokoić ucznia, rozmawiamy z nim o przyczynie reakcji.
2. Obserwujemy ucznia.
3. Jeżeli uczeń zachowuje się agresywnie – niezwłocznie zawiadamiamy o zaistniałej sytuacji Dyrektora szkoły lub pedagoga szkolnego (np. przez zaufanego ucznia), staramy się zapewnić bezpieczeństwo klasie odizolowując zdesperowanego wychowanka.
4. Zaprowadzamy ucznia do pedagoga szkolnego i informujemy o zajściu wychowawcę.
5. W razie konieczności wzywamy rodziców (opiekunów prawnych).
6. Sporządzamy notatkę.
7. Jeżeli od osób trzecich dowiadujemy się iż uczeń grozi odebraniem sobie życia – powiadamiamy o tym pedagoga szkolnego i wychowawcę klasy, którzy podejmują stosowne działania .

Postępowanie w przypadku śmierci samobójczej ucznia dokonanej poza szkołą.

1. Dyrektor Szkoły powiadamia nadzór pedagogiczny o zdarzeniu.
2. Dyrektor Szkoły organizuje interwencję w środowisku rówieśniczym ucznia i nauczycieli.
3. Wychowawcy informację o śmierci ucznia przekazują na forum swoich klas, należy unikać informowania uczniów na forum szkoły.
4. Przekazywany komunikat należy ograniczyć do minimum.
5. Należy nie dopuścić do doszukiwania się w tragicznym zdarzeniu sensacji, zbytniego rozgłosu.
6. Nie wolno wspominać, ani opisywać, metody samobójstwa a także miejsca w którym je popełniono.
7. Należy unikać nadmiernych uproszczeń, lepiej podkreślać że jest to skutek interakcji wielu czynników.
8. Na każdym kroku mocno podkreślać że samobójstwo nie jest żadną metodą radzenia sobie z problemami osobistymi. Przypomnieć do jakich osób lub instytucji uczniowie mogą i powinni zgłaszać się gdy mają problemy, zarówno z nauką jak i osobiste.
9. Przede wszystkim nie należy dopuścić, aby którykolwiek z uczniów utożsamiał się z samobójcą i poprzez pryzmat tragicznego zdarzenia widział sposób na rozwiązanie swoich problemów

Postępowanie w przypadku zamachu samobójczego ucznia na terenie szkoły.

1. Działania uprzedzające, zapobiegawcze:
  - 1) omówienie problematyki na forum Rady Pedagogicznej;
  - 2) upowszechnienie procedur przewidywania zamachów samobójczych;
  - 3) monitorowanie stanu psychicznego uczniów, reagowanie na symptomy ostrego, chronicznego stresu, objawy depresji.
2. Działania interwencyjne:
  - 1) należy ustalić i potwierdzić rodzaj zdarzenia;
  - 2) nie wolno pozostawić ucznia samego;
  - 3) należy usunąć wszystko, co może ułatwić realizację zamiaru;
  - 4) bez rozgłosu należy przeprowadzić ucznia w bezpieczne, ustronne miejsce;
  - 5) należy zebrać wstępnie informacje o okolicznościach zdarzenia;
  - 6) wezwać pomoc (pogotowie, policję, straż) jeśli potrzeba;
  - 7) zadbać, żeby interwencja służb przebiegała dyskretnie;
  - 8) nauczyciel powinien towarzyszyć uczniowi – jesteś dla niego ważny;
  - 9) niezwłocznie należy powiadomić o zdarzeniu dyrektora szkoły, który zawiadamia jednostkę sprawującą nadzór nad szkołą;
3. Nauczyciel zawiadamia wychowawcę i pedagoga szkolnego, informuje o wynikach swojej oceny sytuacji (ryzyka); w razie potrzeby podejmuje niezwłocznie działania w celu ratowania życia i zdrowia poszkodowanego w szczególności wzywa odpowiednie służby oraz zapewnienia w miarę możliwości opiekę psychologa.
4. Wychowawca powiadamia rodziców (opiekunów prawnych).
5. Dyrektor szkoły dokonuje wyboru priorytetów i ustala strategię działania uzależniając ją od oceny sytuacji.

6. Należy chronić ucznia oraz inne osoby przed zbędnymi czynnikami stresującymi (np. kontaktem z mediami, świadkami, itp.).
7. Działania naprawcze:
  - 1) dokonanie diagnozy ryzyka ponowienia zamachu uwzględniając, że odratowana osoba ma nadal poważne kłopoty z radzeniem sobie z problemami życiowymi;
  - 2) bezwzględne skonsultowanie dalszej strategii z PPP lub placówką opieki zdrowotnej;
  - 3) podjęcie próby zmobilizowania rodziny, aby udzieliła wsparcia bliskiemu, zapewniła mu bezpieczeństwo.

PROCEDURA 21:

Postępowanie w sytuacji wypadku powodującego ciężkie uszkodzenie ciała lub ze skutkiem śmiertelnym.

1. W sytuacji, kiedy nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, należy natychmiast wezwać pogotowie ratunkowe, a do czasu jego przybycia w miarę możliwości udzielać poszkodowanemu pierwszej pomocy.
2. Jeżeli w wyniku wypadku nastąpił zgon osoby poszkodowanej, nauczyciel prowadzący zajęcia edukacyjne zabezpiecza miejsce zdarzenia i natychmiast wzywa na jego miejsce policję oraz dyrektora szkoły.
3. Dyrektor szkoły informuje o zdarzeniu rodziców oraz organ prowadzący szkołę, a w przypadku zatrucia – państwowego inspektora sanitarnego.
4. Do czasu przybycia policji lub rozpoczęcia prac przez zespół powypadkowy, dyrektor lub upoważniony przez niego pracownik szkoły, zabezpiecza miejsce wypadku w sposób wykluczający dopuszczanie osób niepowołanych tak, by było możliwe pełne ustalenie okoliczności i przyczyn zdarzenia.
5. Celem ustalenia okoliczności zdarzenia dyrektor powołuje zespół powypadkowy.
6. Naoczny świadek zdarzenia niezwłocznie sporządza notatkę opisującą zdarzenie.
7. Jeśli wypadek zdarzyłby się w czasie wycieczki (biwaku) - wszystkie stosowne decyzje podejmuje kierownik imprezy i odpowiada za nie.

PROCEDURA 22:

Postępowanie w przypadku konieczności zawiadamiania o śmierci ucznia.

1. Powiadamianie o śmierci zawsze powinno się odbywać „twarzą w twarz”
2. Prawidłowe powiadomienie o śmierci musi spełnić następujące warunki:
  - 1) dostarczyć niezbędne informacje;
  - 2) udzielić pierwszego wsparcia rodzinie;
  - 3) ochronić godność;
  - 4) okazać szacunek wobec ofiary jak i powiadamianej rodziny.
3. Powiadomienie powinno odbyć się w czasie możliwie jak najkrótszym od ustalenia tożsamości ofiary i ustalenia tożsamości osób jej najbliższych.
4. Przed powiadomieniem należy zebrać informacje o relacjach ofiary z osobą powiadamianą, o stanie zdrowia osoby powiadamianej (zwłaszcza choroby serca, krążenia, cukrzyca itp.), które są istotne do przewidywania sposobu reakcji osoby powiadamianej. Osoby powiadamiane mogą reagować w sposób bardzo emocjonalny,

- mogą potrzebować pierwszej pomocy. Warto przygotować sobie wsparcie pogotowia medycznego, żeby móc umożliwić w razie potrzeby natychmiastową interwencję lekarską.
5. Powiadomienie o śmierci powinno odbywać się, przez co najmniej dwie osoby. Jedna udziela informacji, druga zaś obserwuje reakcję osoby powiadamianej.
  6. Powiadomienie powinno odbyć się na terenie przyjaznym osobie powiadamianej.
  7. Zawiadomienie powinno być możliwie jak najprostsze. Powinno się wyrazić współczucie, przykrość i zrozumienie. Trzeba być przygotowanym na udzielenie wszystkich informacji, jakich będzie wymagała osoba powiadamiana. Osoby te często czują potrzebę dowiedzenia się szczegółów dotyczących śmierci bliskiego, okoliczności itp. (jak, w jaki sposób, kiedy, gdzie). Udzielane informacje powinny być proste i zwięzłe. Należy unikać drastycznych szczegółów i informacji niepotrzebnych, odnoszących się do drugorzędnych elementów sprawy.
  8. Należy skupić się na udzieleniu pomocy i wsparcia rodzinie zmarłego.
  9. Nie należy, po zawiadomieniu o śmierci, zostawić rodziny i bliskich zmarłego samych, bez opieki. Powinien zostać pracownik szkoły lub psycholog tak długo, aż minie pierwsza reakcja – szok lub pojawiają się osoby bliskie np. członkowie rodziny, znajomi, przyjaciele. Należy podać swoje dane kontaktowe (telefon, ewentualnie adres), aby udzielić informacji lub/ i wsparcia, w razie potrzeby. Aby rodzina ofiary nie czuła się osamotniona, należy podać adresy instytucji udzielających wsparcia.
  10. Jeżeli rodzina zmarłego nie znajduje się w miejscu zamieszkania, należy powiadomić sąsiadów o potrzebie kontaktu z rodziną (powodem jest wydarzenie nadzwyczajne, interwencja z udziałem lekarza itp.), natomiast nie należy udzielać szczegółowych informacji sąsiadom, nie należy wspominać o śmierci, aby to nie oni zawiadomili rodzinę zmarłego.
  11. W realiach szkolnych rodzina nie powinna dowiadywać się o śmierci ucznia z mediów lub od osób trzecich. Obowiązek informowania leży po stronie personelu szkoły, dyrekcji.
  12. Absolutnie unikać należy powierzania zadania informowania o śmierci dzieciom lub nastolatkom.

PROCEDURA 23:

Postępowanie w przypadku żałoby po śmierci ucznia (za wyjątkiem śmierci samobójczej)

Działania uprzedzające:

- 1) omówienie procedury postępowania na forum Rady Pedagogicznej,
  - 2) omówienie tematyki stresu, traumy, żałoby, reakcji typowych dla stresu pourazowego na forum Rady Pedagogicznej.
1. Działania interwencyjne:
    - 1) poinformuj nauczycieli, wychowawców,
    - 2) przypomnij zasady dyskusji z uczniami, uwzględniając elementy odreagowania na godzinach wychowawczych, innych lekcjach,
    - 3) poinformuj uczniów na forum klasy,
    - 4) stwórz możliwość uczestniczenia w ceremoniach pogrzebowych.
  2. Działania naprawcze:

- 1) oceń potrzeby – monitoruj stan psychiczny uczniów ze szczególnym uwzględnieniem reakcji stresu pourazowego, zwróć uwagę na uczniów, u których stwierdzasz szczególnie ostry lub chroniczny przebieg reakcji,
- 2) skonsultuj sytuację z pedagogiem /psychologiem lub specjalistą z PPP,
- 3) ułatw kontakt ze specjalistami z placówek wsparcia zewnętrznego.

PROCEDURA 24:

Postępowanie w przypadku alarmu bombowego.

1. Do czasu przybycia policji akcją kieruje dyrektor szkoły lub osoba przez niego wyznaczona.
2. Na miejsce zagrożenia incydem bombowym należy wezwać służby pomocnicze takie jak: pogotowie ratunkowe, straż pożarną, pogotowie gazowe, pogotowie wodno-kanalizacyjne, pogotowie energetyczne.
3. Po przybyciu policji na miejsce incydentu bombowego, przejmuje ona dalsze kierowanie akcją.
4. Należy bezwzględnie wykonywać polecenia policjantów.
- 5. Przy braku informacji o konkretnym miejscu podłożenia „bomby”:**
  - 1) Użytkownicy pomieszczeń służbowych powinni sprawdzić swoje miejsce pracy i jego bezpośrednie otoczenie, pod kątem obecności przedmiotów nieznanego pochodzenia.
  - 2) Pomieszczenie ogólnodostępne (korytarz, klatki schodowe, toalety) oraz najbliższe otoczenie zewnętrzne obiektu, sprawdzają i przeszukują służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo w danej instytucji.
  - 3) Podejrzanych przedmiotów nie wolno dotykać! O ich lokalizacji należy powiadomić dyrektora oraz osoby odpowiedzialne za bezpieczeństwo.
  - 4) Po ogłoszeniu ewakuacji, należy spokojnie opuścić szkołę, zabierając wszystkie rzeczy osobiste (plecaki, torebki, siatki, worki, ubrania). Nie wolno zabierać żadnych przedmiotów cudzych. Miejsce ewakuacji – najbliższy budynek użyteczności publicznej (kościół)
- 6. Informacja o podłożeniu bomby:**
  - 1) Jeżeli jest to informacja telefoniczna: słuchaj uważnie, zapamiętaj jak najwięcej, notuj ważne spostrzeżenia, jeżeli masz taką możliwość, nagrywaj rozmowę, zwróć uwagę na szczegóły dotyczące głosu i nawyki mówiącego oraz wszelkie dźwięki w tle, nigdy nie odkładaj pierwszy słuchawki, jeżeli twój telefon posiada funkcję identyfikacji numeru dzwoniącego – zapisz ten numer.
  - 2) Jeżeli jest to wiadomość pisemna, zabezpiecz ją tak, aby nikt jej nie dotykał, przekaz ją Policji
  - 3) Niezwłocznie zadzwoń pod jeden z numerów alarmowych
  - 4) Zaalarmuj dyrektora szkoły
  - 5) Dyrektor powiadamia Kuratorium Oświaty
  - 6) Powiadom o zagrożeniu personel szkoły oraz uczniów, w sposób niewywołujący paniki.
  - 7) Dyrektor zarządza ewakuację zgodnie z obowiązującą instrukcją.
  - 8) Zabezpiecz ważne dokumenty, pieniądze.
  - 9) Wyłącz lub zleć pracownikowi ds. technicznych wyłączenie dopływu gazu i prądu.
  - 10) W przypadku odnalezienia podejrzanego przedmiotu nie dotykaj go i nie otwieraj.

- 11) Nie używaj w pobliżu podejrzanego ładunku urządzeń radiowych (radiotelefonów, telefonów komórkowych)
- 12) W miarę możliwości ogranicz dostęp osobom postronnym.
- 13) Dokonaj próby ustalenia właściciela przedmiotu,
- 14) Po przybyciu właściwych służb, bezwzględnie stosuj się do ich zaleceń.

PROCEDURA 25:

Postępowanie w przypadku wtargnięcia na teren szkoły terrorystów.

1. Bez kontaktu z napastnikiem:

- 1) Decyzję o ogłoszeniu alarmu podejmuje dyrektor szkoły lub każdy przeszkolony pracownik po otrzymaniu informacji o zagrożeniu. Hasło – NAPASTNIK.
- 2) Dyrektor bądź wyznaczony pracownik powiadamia Policję.
- 3) Uruchomiony zostaje sygnał alarmowy (3 serie 3 długich dzwonków).
- 4) Ewakuacja następuje tylko w przypadku bezpośredniej bliskości wyjścia z dala od źródła zagrożenia, po wyraźnym poleceniu dyrektora dotyczącym ewakuacji.
- 5) Po opuszczeniu budynku nauczyciele wraz z uczniami udają się do najbliższego budynku użyteczności publicznej.

2. Z kontaktem z napastnikiem:

- 1) Zamykamy drzwi klasy od środka.
- 2) Zamykamy wszystkie okna, aby uniemożliwić wtargnięcie lub wyrzucenie czegoś.
- 3) Uspokajamy uczniów – jesteśmy opanowani.
- 4) Barykadujemy drzwi biurkiem, szafkami, krzesłami
- 5) Nakazujemy wyłączenie wszystkich telefonów – swój wyciszamy. Wyłączamy sprzęt komputerowy.
- 6) Wyłączamy oświetlenie.
- 7) Pilnujemy, aby w Sali była bezwzględna cisza – spokojnym głosem mówimy dzieciom, że od tego zależy bezpieczeństwo wszystkich.
- 8) Nie otwieramy drzwi. Służby ratownicze same to zrobią.
- 9) Jeśli terroryści sforsują drzwi, wykonuj ich polecenia. Pytaj ich o pozwolenie, jeśli chcesz zwrócić się do uczniów. Mów spokojnym tonem, używając imion dzieci.
- 10) Dopóki nie zostanie wydane polecenie wyjścia, nie pozwól dzieciom wychodzić z pomieszczenia, podchodzić do drzwi czy okien. Nakazujemy im leżeć na podłodze na brzuchu.
- 11) Zapamiętaj szczegóły dotyczące napastników.
- 12) Jeśli twoje życie lub zdrowie jest zagrożone w bezpośrednim kontakcie z napastnikiem walcz lub błagaj o litość.
- 13) W chwili podjęcia działań zmierzających do uwolnienia, wykonuj polecenia grupy antyterrorystycznej. Bądź przygotowany na surowe traktowanie przez Policję. Dopóki nie zostaniesz zidentyfikowany, jesteś dla nich potencjalnym terrorystą.
- 14) Po zakończeniu akcji: sprawdź obecność dzieci, upewnij się, czy wszyscy opuścili budynek, o braku któregośkolwiek dziecka poinformuj Policję, nie pozwól żadnemu z dzieci samodzielnie wrócić do domu, prowadź ewidencję dzieci odbieranych przez rodziców/osoby upoważnione.

PROCEDURA 26:

Postępowanie w przypadku kontaktu z mediami w sytuacji kryzysowej.

Za organizację kontaktów z mediami odpowiada dyrektor szkoły.

1. Kontakt z mediami w sytuacji kryzysowej odbywa się w formie oficjalnych komunikatów.
2. W przygotowaniu oficjalnych komunikatów bierze udział Zespół Kryzysowy, należy podjąć współpracę z organem prowadzącym w Rawiczu.
3. Tylko dyrektor lub wyznaczona przez dyrektora osoba kontaktuje się z mediami, przekazuje niezbędne informacje.
4. Pozostali pracownicy szkoły nie udzielają informacji o kryzysie, nie wyrażają swoich opinii publicznie do czasu oficjalnego zakończenia sprawy.
5. Należy wyznaczyć miejsce oraz godzinę, gdzie będą udzielane informacje dotyczące zdarzenia.
6. Na zapytania ze strony mediów należy odpowiadać natychmiast, przekazując jedynie pewne informacje, unikając domysłów na temat prawdopodobnych przyczyn sytuacji kryzysowej.
7. Osoba kontaktująca się z mediami stosuje się do następujących wskazówek:
  - 1) Mów pierwszy o złych wiadomościach.
  - 2) Bądź absolutnie pewien faktów i stwierdzeń, które podajesz.
  - 3) Bezwzględnie zachowaj spójność przekazu, logikę i konsekwencję.
  - 4) Nie upubliczniaj informacji dotyczących bezpieczeństwa, objętych tajemnicą.
  - 5) Analizuj dane.
  - 6) Nie snuj spekulacji, podejrzeń i nie stawiaj hipotez.
  - 7) Reaguj błyskawicznie i zdecydowanie na plotki dementując je i wykazując ich fałsz.
  - 8) Bądź opanowany i odporny na ataki słowne, nie ulegaj emocjom.
  - 9) Pokazuj, że dyrektor szkoły kontroluje sytuację i ma plan wybrnięcia z niej.
  - 10) Nie ujawniaj nazwisk ofiar zanim nie dowie się o tym rodzina.
  - 11) Zawsze wyrażaj troskę z powodu strat, cierpień, ofiar, zniszczeń, nawet gdyby były nieuniknione.
8. W miarę możliwości należy zwołać konferencję prasową, której przewodniczy dyrektor szkoły lub osoba przez niego upoważniona.

